

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม
บ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

A COMMUNITY DEVELOPMENT PARTICIPATION OF THAI BUDDHIST
AND THAI MUSLIM BAN MAMUANGSONGTON MUANG DISTRICT
NAKHON SI THAMMARAT

ปัญญาวุธ เลขมิตร

Punyawut Lekmit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

เดชชาติ ตรีทรัพย์

Detchat Treesap

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: Punyawut_3m@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธ-มุสลิม ที่มีศาสนา เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่า: 1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสาธารณะจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการจัดขยะมูลฝอย ด้านความยุติธรรม และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น พบว่า ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ที่มี ศาสนา เพศ และอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน ส่วนชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา

* Received 20 February 2020; Revised 15 March 2020; Accepted 15 April 2020

ชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น พบว่าด้านสาธารณะจิตอาสา มีค่าความถี่มากที่สุด โดยชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้นให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีโครงการร่วมกันพัฒนาวัด/มัสยิด/โรงเรียน ประชาชนในชุมชนควรณรงค์สร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาชุมชน, ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม

Abstract

The purposes of this quantitative research were to study 1) study on community development participation of Thai Buddhist and Thai Muslim, Ban Mamuangsongton, Muang district, Nakhon Si thammarat province. 2) compare on community development participation of Thai Buddhist and Thai Muslim, Ban Mamuangsongton, Muang district, Nakhon Si thammarat province in terms of religions, sexes, ages, degrees of education, occupations and incomes and 3) study on suggestion for community development participation of Thai Buddhist and Thai Muslim, Ban Mamuangsongton, Muang district, Nakhon Si thammarat province.

The findings are as follows: 1) The community development participation of Thai Buddhist and Thai Muslim, Ban Mamuangsongton, Muang district, Nakhon Si thammarat province by overview is at more level for all aspects, when considered in each domain found the domain of service mind is the highest mean follow by domain of garbage domain of justice and domain of social relation is the lowest mean respectively. 2) The comparative on community development participation of Thai Buddhist and Thai Muslim, Ban Mamuangsongton, incomes found that in terms of religions, sexes and ages there were not difference but in terms of degrees of education, occupations and incomes there were difference as statistically significance at .05. and 3) The suggestions on community development participation of Thai Buddhist and Thai Muslim, Ban Mamuangsongton, found that ; the domain of service mind is the highest frequency i.e. there should co operate for development of temple, school, Mosque and to have campaign for love local.

Keywords: Participation, Community Development, Thai Buddhist And Thai Muslim

บทนำ

การดำเนินการพัฒนาโดยทั่วไปจะเริ่มด้วยการให้ชุมชนสร้างวิสัยทัศน์ของชุมชนขึ้นเอง แล้ววางแผนการดำเนินการ ให้บรรลุวิสัยทัศน์กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาโดยใช้กระบวนการพัฒนามีส่วนร่วมกับประชาชนในชุมชน การมีส่วนร่วมถือเป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการ (กระทรวงมหาดไทย, 2550) เพื่อพัฒนาทั้งตัวชาวบ้าน ครอบครัว และชุมชนที่เขาอยู่โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมจะทำให้ชาวบ้านได้รู้และเข้าใจการทำงาน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของผลการพัฒนา ทำให้เกิดความสำนึกหวงแหน เพราะถือเป็นงานของเขา ทำให้สังคมไม่อยู่นิ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองจากความไม่เจริญพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ครอบครัวมีความมั่นคง ชุมชน มีความเข้มแข็ง และประชาชนที่ได้รับการพัฒนามีความสุข การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา ไม่มีประเทศไหนที่พัฒนาโดยปราศจากการร่วมมือของประชาชน (ชินรัตน์ สมสืบ, 2539) แต่ในสภาวะสังคมปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า คนส่วนใหญ่ประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำ เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาคุณภาพของชุมชนไม่ยั่งยืน ความเจริญทางเศรษฐกิจไม่อาจดำรงอยู่ได้ หากไม่คำนึงถึงการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีการใช้อย่างเหมาะสม และมีเหตุผล เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ พร้อมทั้งการจัดการ ให้มีการคุ้มครองระบบนิเวศให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนเกิดความสมดุลระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ

บ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนหนึ่งที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา แต่ปรากฏให้เห็นถึงการขาดปฏิสัมพันธ์กันในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านส่วนตัวและด้านส่วนรวม เป็นไปโดยขาดความสงเคราะห์ อนุเคราะห์ เกื้อกูลต่อกัน จึงอยากทราบถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมว่ามีหลักการ วิธีการ กระบวนการและแนวทางอย่างไรในการร่วมกันพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น เพื่อให้สังคมชุมชนมีกฎกติการะเบียบ เพื่อนำไปสู่การจัดระเบียบทางสังคมที่ดี อันนำไปสู่การป้องกันแก้ปัญหาสังคมอย่างแท้จริง

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมว่าเป็นอย่างไร และเพื่อทราบแนวทางในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม เพื่อนำมาเป็นแนวทางและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาในบริบทสังคมไทย ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมที่มีศาสนา เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน ว่าเป็นอย่างไร
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) คือ ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดังนี้

1. การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น/ท้องถิ่น เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะจงระบุตัวบุคคล จำนวน 12 ท่าน ประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณสมบัติ ประกอบด้วย 1) นักวิชาการพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น 2) กำนันตำบลมะม่วงสองต้น 3) เจ้าอาวาสวัดในเขตตำบลมะม่วงสองต้น 4) โต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิดในตำบลมะม่วงสองต้น 5) ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลมะม่วงสองต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดซึ่งได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล นำหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูลจากศูนย์บัณฑิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน โดยทำการสัมภาษณ์เป็นเวลา 30 นาที ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จำแนกและจัดระบบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

2. การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4,955 คน จำแนกเป็นไทยพุทธ 2,973 คน

(คิดเป็นร้อยละ 60 %) และไทยมุสลิม จำนวน 1,982 คน (คิดเป็นร้อยละ 40 %) ของจำนวนประชากรทั้งหมด กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคริจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอนหนังสือจากศูนย์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ถึงกำนันตำบลมะม่วงสองต้น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าจำนวนและร้อยละ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ที่มี ศาสนา เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน รวบรวมข้อเสนอแนะนำผลที่ได้มาสรุปและรายงานผลการวิจัย ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มากสุด มีจำนวน 271 คน (ร้อยละ 80.90) นับถือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 64 คน (ร้อยละ 19.10) เป็นเพศชาย จำนวน 173 คน (ร้อยละ 51.60) และเป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน (ร้อยละ 48.40) มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากสุด มีจำนวน 92 คน (ร้อยละ 27.50) มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มากสุด มีจำนวน 116 คน (ร้อยละ 34.60) มีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มากสุด มีจำนวน 146 คน (ร้อยละ 43.60) และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท มากสุด มีจำนวน 130 คน (ร้อยละ 38.80)

2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.797$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดขยะมูลฝอย พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.793$)

2.2 ด้านสาธารณะจิตอาสา พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.798$)

2.3 ด้านความสัมพันธ์ภาพทางสังคม พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.741$)

2.4 ด้านความยุติธรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.857$)

3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 จำแนกตามศาสนา โดยภาพรวมทั้งสองศาสนา มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3.2 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมทั้งเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3.3 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมทุกช่วงอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3.4 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมทุกระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3.5 จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมทุกอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3.6 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีศาสนาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวม แตกต่างกันไปจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวม แตกต่าง กัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและ
ไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

5.1 ด้านการจัดขยะมูลฝอย มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการณรงค์ให้ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมมีการคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้ง ควรส่งเสริมให้ครัวเรือนใช้ถุงบรรจุขยะมูลฝอยแบบแยกสี

5.2 ด้านสาธารณะจิตอาสา มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีโครงการร่วมกันพัฒนา วัด/มัสยิด/โรงเรียน ภายในชุมชนทุก ๆ เดือน ควรมีการรณรงค์ให้ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม สร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นบ้านเกิด ควรคัดเลือกจิตอาสาดีเด่นประจำชุมชนเพื่อเป็นเกียรติประวัติ และเป็นแบบอย่างของคนรุ่นหลัง

5.3 ด้านความสัมพันธ์ภาพทางสังคม มีข้อเสนอแนะว่า ควรมียุทธศาสตร์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ควรมียุทธศาสตร์ โครงการออกเยี่ยมเยือนครอบครัวผู้สูงอายุทั้งของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมในชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

5.4 ด้านความยุติธรรม มีข้อเสนอแนะว่า ควรทำตามมติที่ประชุมในการตัดสินใจโดยยึดหลักการที่ถูกต้องเหมาะสม ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ควรดำเนินการอย่างเป็นธรรมทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมอย่างเท่าเทียม และเสมอภาค

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า ประชาชนทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น ก็เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ประารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ทั้งนี้เมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ก็พร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน เช่นเดียวกับบทสัมภาษณ์ สุมาลี ศักดิ์ดีเศรษฐ์ นักวิชาการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น กล่าวว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใส และเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชนให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน แต่ต้องมีความโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล (สุมาลี ศักดิ์ดีเศรษฐ์, 2562) สอดคล้องกับแนวคิดของ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ที่กล่าวว่า การที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง และร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเองชุมชนสังคมให้ดีขึ้น เสมือนกลวิธีหรือมรรควิธี ที่ทำให้เกิดผลที่ต้องการ คือ คุณภาพชีวิต ชุมชน และสังคมที่ดี (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2534) สอดคล้องกับแนวคิดของ ไสภิตา ศรีนุ่น ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือเพื่อให้ ประชาชนกินดีอยู่ดี มีรายได้สูงขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น รวมถึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะเป็นผู้อาศัยในพื้นที่นั้นมานานอย่างต่อเนื่อง จึงน่าจะรู้เรื่องราวของปัญหาและความต้องการ (ไสภิตา ศรีนุ่น, 2558) สอดคล้องกับแนวคิดของ เมธี จันท์จารุภรณ์ และสุธิดา รัตนวณิชย์พันธ์ ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกันจะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้ทางที่ถูกต้อง (เมธี จันท์จารุภรณ์ และสุธิดา รัตนวณิชย์พันธ์, 2541) สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมธ (ฐิติปสิทธิกร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ

พอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (จิตติปสิทธิกร), 2556)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการจัดขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า ในการอยู่ร่วมกันในชุมชนนั้น ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมก็ต้องช่วยกันจัดเก็บขยะภายในครัวเรือนของตน เพื่อให้ชุมชนที่อยู่นั้นสะอาดน่าอยู่อาศัย โดยการร่วมไม้ร่วมมือกันของคนในชุมชนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ปภาวรินทร์ นาจำปา ที่กล่าวว่า ในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก ความสำเร็จของการจัดการขยะมูลฝอย ต้อง เริ่มต้นที่การจัดการกับประชาชนเป็นอันดับแรก ก่อน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นปัจจัย สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยอยู่ในปัจจุบัน (ปภาวรินทร์ นาจำปา, 2557)

2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านสาธารณะจิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้นนั้น มีจิตใจที่คิดช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตใจที่เป็นผู้ให้ เห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของตนเองเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดที่ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ กล่าวไว้ในคู่มือจิตอาสาว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ชาวชุมชนต้องร่วมด้วยช่วยกัน สิ่งสำคัญและจำเป็นคือทุกคนต้องมีจิตสาธารณะ ที่หมายถึงจิตใจที่คิดช่วยเหลือผู้อื่น จิตใจที่เป็นผู้ให้ เช่น ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือ ด้วยกำลังร่างกาย แรงสมอง ซึ่งเป็นการเสียสละ สิ่งที่ตนเองมีแม้กระทั่งเวลา (มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 2562)

3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความสัมพันธ์ภาพทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้นนั้น เมื่ออยู่ในชุมชนเดียวกันย่อมต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ต่อกันก่อให้เกิดเป็นสัมพันธ์ภาพทางสังคมระหว่างกันทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม

4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายผลได้ว่า การมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาใด ๆ ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง

โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งในการเข้าร่วมพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้นทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมย่อมที่ได้รับการปฏิบัติต่ออย่างเป็นธรรมเหมือนกันหมด เพื่อให้เป้าหมายของการพัฒนาชุมชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของชาวชุมชนเอง

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ศาสนา เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน ดังนี้

1. จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีศาสนาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อภิปรายผลได้ว่า ชาวไทยไม่ว่าจะนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาอิสลาม เมื่อมาอยู่ในชุมชนเดียวกันย่อมรู้จักและหวงแหนชุมชนที่ตนอยู่อาศัยจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่จำแนกว่านับถือศาสนาใด ๆ

2. จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อภิปรายผลได้ว่า เพศเป็นเพียงความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่ความรักใคร่หวงแหนชุมชนที่ตนอาศัยจึงทำให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ต่างก็เข้ามาร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเองโดยไม่ได้นิ่งเฉยถึงเพศใด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเสกสรรค์ อคฺจจารี (แก้วทรัพย์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ด้านเพศไม่แตกต่างกัน (พระมหาเสกสรรค์ อคฺจจารี (แก้วทรัพย์), 2556)

3. จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อภิปรายผลได้ว่า อายุเป็นเพียงตัวเลข ไม่สามารถที่จะบ่งชี้ได้ถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมไม่ต่างกัน (พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร), 2556)

4. ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่าง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่าการศึกษสามารถเป็นตัวบ่งชี้ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้บุคคลมีความรู้มากน้อยต่างกันหรือมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ก็จะทำให้เกิดการพัฒนางานที่ต่างกัน เพราะผู้ที่มีความรู้จะเป็นที่ยอมรับนับถือ และเกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในการให้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พาณี เรืองทอง และคณะ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้และระยะเวลาในการอยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พาณี เรืองทอง และคณะ, 2552)

5. ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่าง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่าไม่ว่าจะมีอาชีพใดก็ตามต่างก็มีความรู้สึกเหมือนกันว่าในการพัฒนาชุมชนของตนเองนั้น ย่อมต้องช่วยเหลือกันในการพัฒนาชุมชน แต่ก็จำเป็นต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงปากท้องและครอบครัวตนเองที่เป็นเรื่องใหญ่ จนไม่สามารถทำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พาณี เรืองทอง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ และระยะเวลาในการอยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พาณี เรืองทอง และคณะ, 2552)

6. ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า บุคคลที่มีรายได้น้อยย่อมต้องดิ้นรนเพื่อหารายได้ เพื่อให้พอกับรายจ่าย ทำให้ไม่มีเวลามาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พาณี เรืองทอง และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้และระยะเวลาในการอยู่อาศัย

มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการพัฒนางานการบริหารส่วนตำบลบางเตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พาณี เรียงทอง และคณะ, 2552)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ประชาชนทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ก็เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาให้มีความเป็นอยู่ที่ดี อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมยอมรับของผู้อื่น ก็พร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใส ชัดเจน และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน บนความความโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ควรทำการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
2. ผู้บริหารชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารในหลายๆ ช่องทาง เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารในการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึง
3. จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึก การรักบ้านเกิดหรือการรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อประชาชนจะได้ผลประโยชน์ตรงกับความต้องการของประชาชนโดยทั่วกัน

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1. ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผน ให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้ความสำคัญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กล้าเสนอปัญหาและสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ
2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้การวางแผนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับปัญหา ความต้องการของประชาชน
3. ควรชี้แจงการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบ ในหลายๆ ทาง เช่น ติดป้ายโครงการต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบการมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ประชาชน มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมไปด้วย
2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในบริบทที่แตกต่างกัน ตามหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารบ้านเมืองที่ดี
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในที่อื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2550). แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2560 – 2564. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2562 จาก <http://plan.cdd.go.th/>
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ในชุดวิชาการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปัสสทธิกร). (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเสกสรรค์ อคฺคจารี (แก้วทรัพย์). (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พาณี เรียงทอง และคณะ. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. (2562). คู่มือจิตอาสา. เรียกใช้เมื่อ 27 มิถุนายน 2562 จาก http://kijakran.rpu.ac.th/template2/article_inside.php?article_id=141
- เมธี จันท์จารุภรณ์ และสุจิตา รัตนวณิชย์พันธ์. (2541). วิทยาการชุมชน: การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างประชาชน. นครสวรรค์: สุขุมและบุตร.

- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชน: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: บางกอก บล็อก.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. นครศรีธรรมราช: โรงพิมพ์พิมพ์นามกุล ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช.
- สุมาลี ศักดิ์ดีเศรษฐ์. (27 มิถุนายน 2562). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของชาวไทยพุทธ และไทยมุสลิมบ้านมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ปัญญาวุธ เลขมิตร, ผู้สัมภาษณ์)
- โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและเอกชน*. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.